

Kommunal- og regionaldepartementet

Eidsvoll, 31. mars 2005

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref: 04/3411-12 KAB

Vår ref: NOU2004:20

Høringsuttalelse – NOU2004:20 Ny utlendingslov

Vi viser til invitasjon av 31. januar til å delta som høringsinstans i forbindelse med NOU2004: 20 – Ny utlendingslov.

Vedlagt følger vår høringsuttalelse. De fleste områder i lovforslaget som berører FMOs virksomhet og kompetanse, har en høringsfrist til 1. april mens de øvrige punkter har frist 1. juli. Vi sender derfor ikke flere høringsuttalelser til NOU2004: 20 enn den som er vedlagt.

Med vennlig hilsen
Forum for Menn og Omsorg

ved/
Einar Nyaas
Ole-Jacob Abraham

Høringsuttalelse fra Forum for Menn og Omsorg til Kommunal- og regionaldepartementet i anledning NOU 2004: 20 – "Ny utlendingslov"

Innhold:

1. Innledning: FMOs erfaring og kompetanse
2. Utlendingsforskriften § 37 sjette ledd: FMO mot Likestillingsombudet og Klagenemnda for likestilling sin avgjørelse i saken, samt ny § 64
3. Utvalgets manglende dokumentasjon og kunnskapsgrunnlag, samt kjønnsdiskriminerende holdning
 - a) § 63, første ledd: Utvalgets mangelfulle forståelse av begrepet "samværsrett"
 - b) § 63, andre ledd: Utvalgets mangelfulle forståelse av rettsapparatets treghet i barnefordelingssaker
 - c) § 63, tredje ledd: Utvalgets diskriminering av utenlandske samværsforeldres rett til kontakt med egne barn
 - d) Nye §§ 9 og 58, fjerde ledd: Utvalgets manglende krav til normale rettsvilkår og bevisførsel i forhold til påstander om vold
 - e) Noen konkrete eksempler på Utvalgets diffuse, upresise, tendensiøse og kjønnsdiskriminerende argumentasjon og formuleringer
 - f) Nye §§ 95 og 96: Åpenbare krenkelser av EMK
4. Oppsummering og konklusjon

1. Innledning: FMOs erfaring og kompetanse

Forum for Menn og Omsorg (FMO) er et nettverksinitiativ, som arbeider for å innhente kunnskap og samle kompetanse om fedres muligheter til å utøve omsorg for sine barn. Vi er godt kjent med situasjoner der påstander om vold, mishandling eller andre overgrep er fremsatt i forbindelse med saker etter barneloven, og om barnelov og domsstolenes håndtering av slike saker. Vi setter spesielt fokus på systemfeil og misbruk av rettsvesenet ved falske anklager, barn og fedres rettigheter til normal kontakt også etter samlivsbrudd, og kompetanseheving i disse spørsmålene. Vi arbeider aktivt med å belyse disse problemstillingene ovenfor forskere, politikere, ansatte i rettsforvaltning og andre yrkesgrupper som på en eller flere måter har tilknytning til disse problemstillingene.

Vi har over tid også fått stadig flere henvendelser fra fedre med utenlandsk bakgrunn, og etter opprettelse av vår Krise- og rådgivningstelefon for fedre har vi merket en vesentlig økt pågang av menn som har behov for konkret rådgivning i forbindelse med barnefordeling etter samlivsbrudd. Dessverre tilsier FMOs erfaring at en uforholdsmessig stor gruppe av menn er utsatt for falske anklager om mishandling, vold, incest osv. fra tidligere livsledsager, som regel direkte etterfulgt av et opphold på krisesenter for kvinner (sammen med barna) og som ledd i en strategi for å sverte far og således vinne barnefordelingsaker.

NOU 2004: 20 er en meget stor og omfattende utredning. Derfor har FMO begrenset sin gjennomgang av forarbeidene til enkelte konkrete lovforslag vi erfaringsmessig har dekning for å kommentere. Dette gjelder nærmere bestemt lovforslagets §§ 9 tredje ledd, 58 fjerde ledd, 63, 95 og 96.

FMO er i nærværende sak i besittelse av en viss spesialkompetanse, gjennom en av konsulentene til denne høringsuttalelsen, Ole-Jacob Abraham, som daglig arbeider som russisk-tolk og oversetter. Abraham har bred erfaring med østeuropeiske og særlig russiske forhold. Abraham har innsikt i asylsøkerproblematikken gjennom fredstjeneste i Kosovo som tolk/informasjonsoffiser og engasjement som tolk for politiet i Bergen i asylsaker. FMO har ellers god kjennskap til og oversikt over russiskmiljøene i Bergens- og Osloområdet.

2. Utlendingsforskriften § 37 sjette ledd: FMO mot Likestillingsombudet og Klagenemnda for likestilling sin avgjørelse i saken, samt ny § 64

Den 3. september 2004 behandlet Klagenemnda for likestilling en klage fra FMO på Likestillingsombudets avgjørelse. FMO mener at utlendingsforskriften § 37, sjette ledd, som omhandler utenlandske kvinners rett til opphold i Norge ved å fremsette anklager mot referansepersonen (en "skal få"-formulering i loven), er i strid med likestillingsloven på grunn av at det angivelig massive omfanget av "menns vold mot kvinner" ikke på noen måte er saklig dokumentert av noen instans eller organisasjon i Norge, og det er derfor ikke saklig grunnlag for en slik forskjellsbehandling av kvinner og menn. FMO redegjorde nøye for de vitenskapelige og empiriske kjensgjerninger som forefinnes på dette fagområdet.

Den 2. november 2004 avgjorde Klagenemnda saken enstemmig i FMOs favør:

"Utlendingsforskriften § 37 sjette ledd er i strid med likestillingsloven § 3, ved at den forskjellsbehandler menn og kvinner uten at det foreligger tilstrekkelige saklige og akseptable grunner for dette."

På bakgrunn av avgjørelsen henvendte Likestillingsombudet seg til Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) i brev av 19. november, 2004. KRD svarte Likestillingsombudet i brev av 2. desember, 2004 med ref. nr. 04/3874-2 LEE hvordan KRD følger opp avgjørelsen i Klagenemnda.

KRD opplyste i brevet følgende:

"I NOU2004:20 Ny utlendingslov foreslår utvalget å videreføre bestemmelsen i utlendingsforskriften § 37 sjette ledd annet alternativ. Utvalget foreslår imidlertid at adgangen til oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag som følge av mishandling i samlivsforholdet lovfestes, jf. utvalgets utkast til ny utlendingslov § 64 nr. 2 bokstav a). Videre foreslår utvalget å gjøre bestemmelsen kjønnsnøytral og å omforme bestemmelsen fra en rettighetsbestemmelse til en "kan-bestemmelse" ".

FMO er selvfølgelig fornøyd med både Klagenemndas avgjørelse og KRDs oppfølging av avgjørelsen som nevnt i skrevet av 2. desember 2004. Forslaget til ny § 64 nr. 2 bokstav a) som lyder: *"samlivet er opphørt og det er grunn til å anta at søkeren og eventuelle barn har blitt mishandlet i samlivsforholdet"* som et premiss for oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag, forstår vi som en innarbeidelse av utlendingsforskriften § 37 sjette ledd, men med en mer kjønnsnøytral utforming.

Det bemerkes videre at det ut fra rene innvandringshensyn kan ha vært en uheldig praksis at kvinner tidligere har kunnet erverve seg opphold i landet kun på bakgrunn av anklager mot referansepersonen. Dette er rettigheter som UDI selv på sine egne nettsider opplyser om, på en rekke språk. FMO har kjennskap til at dette bevisst brukes av enkelte utenlandske kvinner – særlig østeuropeiske og russiske – for å oppnå oppholdstillatelse i Norge, når man ellers ikke oppfyller kravene for dette. Forslaget til ny § 64 nr. a) er, bortsett fra at den er tilsynelatende kjønnsnøytral og følgelig nå gjelder for både kvinner og menn, etter vårt syn likevel uheldig da regelen fortsatt kan stimulere til en del uriktige påberopelser av mishandling for å oppnå oppholdstillatelse på eget grunnlag i Norge. Vi etterlyser mer spesifikke krav til dokumentasjon og understøttelse av dette påberopelsesgrunnlaget, som for eksempel en rettskraftig dom eller annen sannsynliggjøring av påstandens riktighet.

3. Utvalgets manglende dokumentasjon og kunnskapsgrunnlag, samt kjønnsdiskriminerende holdning

Utredningens del 8.5.4.5 – *Adgangen til å nekte opphold ved frykt for overgrep mot søkeren*, vil bli gjennomgått ved å fortløpende sitere og kommentere enkelte avsnitt som er typiske for Utvalgets argumentasjon angående de saker FMO anser som relevant for sin virksomhet.

Videre tar vi for oss utredningens del 8.5.4.7 – *Søkerens adgang til personlige opplysninger om referansepersonen*.

FMO fokuserer i denne høringsuttalelsen på utredningens påståtte kunnskapsgrunnlag og det påståtte grunnlag for behov for endring av lovverket i forbindelse med de tiltak som blir foreslått for "å beskytte kvinner og barn" mot mishandling og misbruk av mannlig referanseperson bosatt i Norge.

FMO vil også gjøre oppmerksom på utredningsutvalgets manglende/selektive kunnskapsgrunnlag og kjønnsdiskriminerende holdninger. Ikke noe sted er det saklig begrunnet at det er behov for spesielle lovparagrafer som skal beskytte utenlandske kvinner mot voldelige menn. Det er heller ikke saklig begrunnet hvorfor ikke menn skal kunne få en tilsvarende beskyttelse, som de har rett på i henhold til likestillingsloven – som er en lov som skal ha fortrinn overfor andre lover og som åpenbart må anses for å ikke kunne fravikes i denne saken jf. Klagenemndas avgjørelse 2. november 2004.

a) § 63, første ledd: Utvalgets mangelfulle forståelse av begrepet "samværsrett"

Forslagets første ledd: " 1. Søker som er mor eller far til barn under 18 år som har opphold i riket sammen med den andre av foreldrene som barnet bor fast sammen med, har rett til oppholdstillatelse dersom søkeren har oppholdt seg i riket med tillatelse det siste året, har samværsrett av et visst omfang og benytter denne." (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 411)

FMO ser at dette først og fremst vil ramme barn og utenlandske fedre. Det er åpenbart at Utvalget kjenner barnelovens bokstav og praksis svært mangelfullt. Lovforslaget legger "automatisk" til grunn at det ikke praktiseres delt omsorg (delt bosted) mellom foreldrene, til tross for at dette er en fullt ut lovlig og aktuell ordning forutsatt samarbeid mellom foreldrene. I stedet opprettholdes et syn på samvær og omsorg i tråd med domstolenes begrensede myndighet i slike saker, nemlig at retten ikke kan idømme delt omsorg. FMO vet meget godt hva slags problemer dette skaper, ut fra alle henvendelser vi har mottatt etter den nye bidragsforskriften "*Forskrift for fastsetjing og endring av fostringstilskot*", trådte i kraft.

"*Forskrift for fastsetjing og endring av fostringstilskot*", § 9 – samvær, er en ny, konfliktskapende regel som allerede har medført nærmest et "ras" av henvendelser og som av samværsforelder oppleves dypt urettferdig. Selve intensjonen i forskriften er etter FMOs syn god, nemlig at en samværsforelder som praktiserer samvær av et stort omfang med sine barn, skal få bidragslettelse som en følge av dette. Imidlertid er det en velkjent situasjon for FMO at mor – som i hovedsak er bidragsmottaker og bostedsforelder – ikke fører opp det riktige omfang av samvær til myndighetene fordi hun ikke ønsker å miste de økonomiske fordeler som bostedsforelder. Bevisbyrdereglene i forskriftens § 9 har etter FMOs erfaringer ført til at svært mange mødre ønsker at omfanget av samvær offisielt skal regnes som langt lavere enn det reelle omfanget. Der foreldrene oppgir samvær av forskjellig omfang til myndighetene, legger Omregningsentralen til grunn at far ikke har samvær i det hele tatt – merkelig nok.

Dette har medført som konsekvens at svært mange fedre som stiller opp som omsorgspersoner for sine barn, likevel betaler bidrag som om de skulle praktisere et samvær av langt mindre omfang. På grunn av disse reglene er man nødt til å reise sak for retten etter barneloven for å få stadfestet omfanget ved dom (barnefordeling). Dette er igjen en kostbar og konfliktskapende prosess, så mange fedre kvier seg for å gjennomføre dette, selv om det kan virke aldri så riktig.

FMO vil derfor ifm. selve samværsdelen av lovforslagets § 63, første ledd gjerne at utvalget stiller seg spørsmålet:

- Hvordan skal utenlandske fedres rettssikkerhet i forbindelse med å utøve omsorg for sine egne barn kunne ivaretas på en forsvarlig måte, når etniske norske fedres rettssikkerhet på samme punkt ikke er ivaretatt?

FMO reagerer sterkt på formuleringen i § 63, første ledd "*... har samværsrett av et visst omfang og benytter denne*", da det medfører et dokumentasjonskrav som etter vår erfaring med bidragsforskriftens § 9 er helt urimelig, og i praksis vil gjøre at bostedsforelderen kan "bestemme" om ekspartneren (dersom denne er utenlandsk mann) skal få lov til å bo i Norge eller ikke, alt avhengig av hva hun oppgir som omfang av samvær til myndighetene. Hva angår de andre forutsetninger i § 63, første ledd for slikt opphold, vil ikke FMO ta stilling til dette. Men vi mener prinsipielt at en utenlandsk far og barn bosatt i Norge bør ha de samme rettigheter for utøvelse av familieliv som norske fedre – også dersom der dreier seg om samvær, som for øvrig er en menneskerett nedfelt i FNs menneskerettighetskonvensjon og barnekonvensjon. I praksis betyr dette at det ikke bør innføres krav om at søkeren allerede bor eller har bodd i Norge.

b) § 63, andre ledd: Utvalgets mangelfulle forståelse av rettsapparatets treghet i barnefordelingssaker

Forslagets annet ledd: "*2. Søker som ikke oppfyller vilkåret om samvær etter første ledd, kan likevel gis oppholdstillatelse dersom det sannsynliggjøres at vilkåret vil være oppfylt i løpet av et angitt tidsrom, som ikke kan overstige et år*". (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s.411)

FMO ser ikke klart hvordan dette skal kunne forstås av domstolene, nemlig formuleringen "*oppfyller vilkåret om samvær*". Etter norsk barnelovgivning er det strengt tatt ingen "vilkår" som må "oppfylles" for at samvær skal kunne gjennomføres, all den tid vi forutsetter at det er biologiske foreldre som ikke tidligere er fradømt rett til samvær dette gjelder. Hvis man her sikter til det som er redegjort under kommentarene til første ledd – nemlig dokumentasjonskravet – så er det ikke riktig å si at "vilkåret ikke er oppfylt" ved at for eksempel bostedsforelder oppgir feilaktig informasjon på slik erklæring til myndighetene. Vi oppfatter forslaget slik at man kan innvilge oppholdstillatelse i inntil ett år "*dersom det kan sannsynliggjøres at vilkåret vil være oppfylt...*" (sic). Det er uklart hva Utvalget egentlig mener med formuleringen.

Det legges her til grunn at man sikter til en evt. rettslig behandling av samværsspørsmålet hvis foreldrene ikke er enige i dette. I så fall mener vi denne fristen bør økes til tre – 3 – år, da behandlingen av barnefordelingssaker i det norske rettsapparatet kan ta svært lang tid før endelig rettskraftig dom foreligger – særlig dersom alle ankemuligheter til lagmannsrett og Høyesterett benyttes av en eller begge av partene i barnefordelingssak.

c) § 63, tredje ledd: Utvalgets diskriminering av utenlandske samværsforeldres rett til kontakt med egne barn

Forslagets tredje ledd: *"3. Ved samlivsbrudd som fører til at utlending mister oppholdstillatelsen, kan utlendingen få ny oppholdstillatelse dersom utlendingen har foreldreansvar for barn under 18 år som bor fast sammen med utlendingen, og den andre av foreldrene oppfylder vilkårene etter § 49 første ledd og dokumenterer samværsrett av et visst omfang med barnet og oppfyller denne retten. Tilsvarende gjelder for barnet dersom barnet gjennom samlivsbruddet mistet oppholdstillatelsen."*

Her blander utvalget sammen begrepene foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett. Videre fremgår det ikke om det med "foreldreansvar" skal gjelde etter norsk lov, eller etter tilsvarende lov i forelderens hjemland. Disse tre begrepene er både barnelov-juridisk og erfaringsmessig ikke avhengig av hverandre. Her benyttes nå også formuleringen "*dokumenterer samværsrett*". FMO gjør KRD oppmerksom på at samværsretten ikke trengs å dokumenteres; biologisk far eller mor som ikke tidligere er fradømt rett til samvær har samværsrett.

Dette fremgår av barnekonvensjonens artikkel 5: *Staten skal respektere at foreldrene har hovedansvar for å oppdra barnet*, artikkel 9: *Barn skal ikke adskilles fra foreldrene mot deres vilje, unntatt når dette er til barnets beste*, og artikkel 10 punkt 2: *Hvis foreldrene til et barn bor i forskjellige land, skal barnet ha rett til å opprettholde personlige forbindelser og direkte kontakt med begge foreldrene på et regelmessig grunnlag, unntatt i ekstraordinære tilfeller*. Konvensjonen skiller ikke spesielt mellom foreldre med og uten foreldreansvar etter norsk lovgivning, men forholder seg rett og slett til "foreldre" uten å komplisere dette ytterligere slik norsk barnelov gjør.

Om samværsretten lar seg oppfylle eller praktisere er en annen sak. FMO reagerer også på at retten til fortsatt oppholdstillatelse skal reguleres av barnelovens foredede syn på fars og mors rolle etter samlivsbrudd, altså at det skal være et krav at man er bostedsforelder, mens samværsforelder (i de fleste tilfeller fedre) ikke gis samme beskyttelse og rett til fullverdig kontakt med eget barn, men risikerer å miste oppholdstillatelse. Dette vil i praksis bety at en utenlandsk kvinne med daglig omsorg for barn kan få oppholdstillatelse etter samlivsbrudd uten å oppholde seg i riket lenge nok til å få vanlig oppholdstillatelse etter tre år, mens en utenlandsk mann i tilsvarende situasjon mister sin oppholdstillatelse fordi han "bare" har samvær. Loven legger mao. opp til at et barn ikke trenger kontakt med samværsforelder, noe som er i strid med FNs menneskerettskonvensjon, barnekonvensjon (som nevnt over) og Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

FMO foreslår denne formuleringen som ny § 63, tredje ledd:

"3. Ved samlivsbrudd som fører til at utlending mister oppholdstillatelsen, kan utlendingen få ny oppholdstillatelse dersom vedkommende er biologisk forelder til barn som er bosatt i Norge, og ikke er fradømt samværsrett ved rettskraftig dom. Tilsvarende gjelder for barnet, dersom barnet gjennom samlivsbruddet mistet oppholdstillatelsen".

d) Nye §§ 9 og 58, fjerde ledd: Utvalgets manglende krav til normale rettsvilkår og bevisførsel i forhold til påstander om vold

Forslag til ny § 9 tredje ledd lyder:

"Det foreligger ikke rett til visum dersom det ut fra en vurdering av risikoen for at søkeren eller medfølgende barn vil bli utsatt for mishandling eller utnyttelse, ville virke støtende å innvilge visum" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 375-376)

Forslag til ny § 58, fjerde ledd lyder:

"Oppholdstillatelse etter denne paragraf kan nektes dersom det ut fra en vurdering av risikoen for at søkeren eller dennes barn vil bli utsatt for mishandling eller utnyttelse, ville virke støtende å innvilge en tillatelse". (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s.408-409)

Som nevnt i pkt. 2 i denne høringsuttalelsen har FMO vunnet frem i Klagenemnda for likestilling med sin klage på at Utlendingsforskriften § 37, sjette ledd forskjellsbehandler kvinner og menn uten tilstrekkelig saklige eller akseptable grunner. Det verken fra Likestillingsombudet eller "Nettverk mot menns vold mot kvinner", bestående av Krisesentersekretariatet, Alternativ til Vold (ATV) og Likestillingscenteret, fremlagt noen som helst dokumentasjon som understøtter antagelsen om at menns vold mot kvinner er et vesentlig større problem enn kvinners vold mot menn, og at kvinner derfor bør særbehandles etter unntaksregelen i likestillingsloven.

Videre opererer NOU2004: 20 med meget diffus begrepsbruk som "mishandling", "overgrep", "utnyttelse" og annet som ikke er særlig egnet til å beskrive hvilke situasjoner man egentlig sikter til. Videre ser FMO det som helt uakseptabelt å benytte en formulering som "*ville virke støtende*" i ordlyden som begrunnelse for å nekte visum og for å nekte tillatelse. Det kunne med fordel benyttes "*der det foreligger et relevant straffbart forhold hos referansepersonen i form av rettskraftig dom*".

Utredningen bærer her preg av at man ønsker å bevege seg fra normale krav til rettsvilkår og bevisførsel og over på det som ikke kan betegnes som annet enn sladder fra krisesentrene, politianmeldelser og andre udokumenterte påstander som i beste fall i realiteten kun kan anses som antagelser.

e) Noen konkrete eksempler på Utvalgets diffuse, upresise, tendensiøse og kjønnsdiskriminerende argumentasjon og formuleringer

"Det fremstår som overveiende sannsynlig at..." (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

FMO etterlyser den eller de premisser som skal legges til grunn for en slik sannsynlighetsberegning, og hvordan denne i praksis skal gjennomføres uten at saksbehandleren velger og vraker søkere helt vilkårlig, slik FMO har erfart at UDI til en viss grad gjør i dag hva angår praktisering av for eksempel uttrykket "sterke menneskelige hensyn". FMO har arbeidet med en sak, der en utenlandsk far ble nektet opphold i Norge til tross for at han praktiserte omfattende samvær med sin sønn iht. rettsforlik. Samvær mellom far og sønn ble ikke ansett som "sterke menneskelige hensyn" av UDI. UDI bør derfor ikke tillegges enda flere oppgaver uten klare faglige og etiske retningslinjer.

Den ovenstående formuleringen er ubrukelig og meningsløs, så lenge Utvalget ikke besvarer følgende spørsmål:

- Hva er den juridiske definisjonen på uttrykket "overveiende sannsynlig"?

"I praksis har vanskelige spørsmål i tilknytning til denne situasjonen så godt som utelukkende aktualisert seg i forhold til tilfeller hvor søkeren er en kvinne og hvor referansepersonen i Norge er den mannlige ektefellen" (NOU2004:20 – Ny utlendingslov, s.231)

I Norge finnes det ikke noe krisesentertilbud til menn, bortsett fra ett krisesenter på Tynset som tar i mot både menn og kvinner. Det eneste tilbudet utover dette har vært Krisetelefonen for menn, før FMO iverksatte sitt tilbud for litt over tre år siden. Utvalget har således ingen dekning for sin påstand om at dette "aktualiserer seg" kun i forhold til der referansepersonen er en mann bosatt i Norge, siden man ikke vet noe om hvor mange menn som er utsatt for vold, eller annen form for opplevd overgrep eller krenkelser, som for eksempel falske anklager eller falske anmeldelser fremsatt av kvinner. Men vet ikke noe om hvilket behov for "beskyttelse" disse menn har sett i den samme situasjon som utredningen søker å beskytte kvinner mot.

Tvert i mot erfarer FMO at stadig flere menn med utenlandsk og fremmedkulturell bakgrunn henvender seg til oss med en kompleks problematikk, der mor nekter samvær (og praksis også dermed oppholdstillatelse), fordi man i Norge har innført et omsorgshegemoni der mødre ustraffet kan ekskludere fedre fra barns liv. I den grad man kan bruke begreper som "overgrep", "mishandling" osv., ser FMO det som en klar krenkelse av menn som fedre ved at mødre saboterer samvær og/eller fremmer falske anklager om mishandling – som blant annet Utlendingsforskriften § 37, sjette ledd i praksis oppfordret til. I følge avhandling av Tone Ljoså i Juss-Buss om § 37, sjette ledd, samt på bakgrunn av FMOs egne henvendelser til UDI, fremgår det som at et sted mellom 80-100 kvinner per år har søkt om opphold i Norge med hjemmel i denne bestemmelsen. UDI har ikke ført noen differensiert statistikk som avklarer hvorvidt søkeren har påberopt seg mishandling, eller andre forhold (kulturelle forhold i hjemlandet) som begrunnelse for oppholdstillatelse i Norge. Men vi vet fra UDI at ingen av sakene har dokumentert overgrep mot søkeren. Vi vet altså fortsatt ingen ting om disse kvinnene som har søkt og nå fått opphold i Norge, egentlig har rett til opphold i landet på bakgrunn av mishandling. Men vi vet at en god del menn som en følge av denne uheldige praksis nødvendigvis må ha blitt urettmessig anklaget for overgrep. FMO bemerker også at straffeloven § 208 er sterkt beklagelig medvirkende, fordi denne "amnestiparagrafen" forhindrer menn i å saksøke kvinner som har fremsatt slike påstander, også falske, og dermed forhindres i å renske sitt navn og rykte.

Det er underlig at lovutvalget ikke har satt seg inn i disse problemstillingene, til tross for at det finnes kompetanse på dette i Norge. Hva angår vold i nære relasjoner (såkalt familievold), har Hilde Pape ved NOVA tidligere lagt frem en rapport om vold blant unge i parforhold. Den viser at det ikke finnes dekning for å påstå at menns vold mot kvinner er mer omfattende enn kvinners vold mot menn, eller at menns vold er et spesielt stort problem i Norge. Undersøkelsen viser tvert at vold i nære relasjoner er et svært sjeldent fenomen, og at forekomst av kvinners vold mot menn, er litt større enn menns vold mot kvinner.

Så vidt FMO bekjent, er Papes rapport den eneste seriøse forskning som er gjort innen området "familievold" i Norge. Det er i NOU2004: 20 heller ikke lagt frem referanser til dokumentasjon som viser at forholdene er annerledes. Det er således etter FMOs syn en grov feilslutning å "aktualisere" dette til å begrense problematikken til mannlige referansepersoner i Norge. Det må vel antas at Utvalget i NOU2004: 20 baserer seg på de mange, udokumenterte påstander fra radikalfeministiske miljøer ved krisesentrene, når man går ut ifra at omfanget av norske menns vold er så stort at utenlandske kvinner trenger beskyttelse av den norske stat.

"Som påpekt i avsnittet om proforma vil det på grunn av forskjellene mellom den fattige og den rike verden, forekomme situasjoner hvor ekteskap inngås med den motivasjon fra søkerens side å skaffe en bedre tilværelse for seg og eventuelt sine barn" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

Dette utsagnet er FMO for så vidt enig i. FMO ser det imidlertid ikke som noe politisk eller moralsk mål at ekteskap bare bør inngås mellom personer med tilsvarende økonomiske ressurser. Vi kan heller ikke se at typiske norsk-norske ekteskap inngås

med eksplisitt andre og mer moralske verdier enn de norsk-utenlandske. Vi kan ikke se på et generelt grunnlag at norske kvinner (eller menn for den saks skyld) ønsker å gifte seg for å få en dårligere tilværelse for seg og sine barn. Samtidig er utvalget blinde for at utenlandske kvinner kan gifte seg av kjærlighet, selv om de ikke kommer fra verdens rikeste land. De formuleringer og holdninger Utvalget her legger for dagen, er mildest talt tendensiøse.

Utvalget er altså bevisst at kvinner fra fattige land kan være motivert av ønsket om bedre levevilkår i Norge ved inngåelse av ekteskap med en nordmann. Man må jo da bare undres hvorfor ikke Utvalget også problematiserer de spørsmål FMO stadig arbeider med – nemlig at beskyldninger om familievold og andre overgrep fra utenlandske kvinner mot norske menn kan fremmes med samme motivasjon – nemlig å beholde oppholdstillatelse/bedre levekår (omsorg for barn), dersom samlivsbruddet skjer før vedkommende kvinne har fått permanent oppholdstillatelse etter tre års ekteskap og opphold i Norge. Ut fra de sakene FMO har kjennskap til med norsk mann og utenlandsk kvinne, er som regel de falske beskyldningen om overgrep fremsatt i forbindelse med samlivsbrudd som setter oppholdstillatelsen til kvinnen i fare, og at disse beskyldningene kommer før utløpet av treårsperioden.

Det er FMOs erfaring at det er fortrinnsvis kvinner fra Øst-Europa og Russland som har "spesialisert seg" på denne type "asyl-shopping". Utvalget ville kunne ha interesse av å vite at FMO i brev av 19.04.2004 har opplyst KRD v/ Erna Solberg om at enkelte russiske kvinner åpent diskuterer på russiske diskusjonsforum på internett hvordan man skal oppnå oppholdstillatelse i Norge ved bruk av reelle og fiktive ekteskap, au pair-status, student-status, forsker-status og beskyldninger om familievold mot norsk ektefelle ved bruk av krisesenterordningen. De konkrete nettsidene hvor slike diskusjoner finner sted er:

- *Hvilket visum trenger man for å gifte seg med en norsk mann?* - Her diskuteres visumspørsmålet i detalj

<http://bb.kulichki.net/viewtopic.php?t=1929>

- *Hvordan er skilsmisseprosedyren i Norge?* - En kvinne spør seg til råds på forumet

<http://bb.kulichki.net/viewtopic.php?t=1399>

- Statsborgerskap. Chatten begynner med at "Motja" spør: - *Hvor lang tid tar det å få statsborgerskap, dersom man gifter seg i Norge?* Så følger en detaljert beskrivelse av formaliteter ved ervervelsen av norsk statsborgerskap og fordeler av det. Kjærlighet synes ikke å være noen sentral faktor.

<http://bb.kulichki.net/viewtopic.php?t=628>

- *Samboer - borgerlig ekteskap med nordmenn.* En kvinne ønsker opplysninger om hun kan få oppholdstillatelse bare ved samboerskap, dvs. uten å gifte seg. Detaljer om hvordan det kan gjøres, diskuteres.

<http://bb.kulichki.net/viewtopic.php?t=513>

På nettstedet <http://www.russia.no/immigration/> (engelsk):

"In other words, there are three ways to get a Norwegian citizenship. You can marry it, you can cheat it, or you can obtain it as a by-product of scientific collaboration"

"*Gratis registrering. Informasjon for turister. Norge: Ekteskap med nordmenn, turisme, hotell, reisebrev, chat-bekjentskap*" (ekteskap tilbys!)

http://www.traveler-search.ru/get_married_Norway.htm

<http://www.newwoman.ru>

Nettstedet publiserer historier fra og om russiske kvinner i Vesten, og gir råd om oppholdstillatelse, statsborgerskap osv. i land inklusive Norge. Her kan russiske kvinner dele erfaringer med hverandre.

Du trenger ikke å flytte ut, bare ta en prat over en kopp kaffe. Fortell hva han ikke gir deg penger til. Rådgivning i forbindelse med hva man bør si når man oppsøker krisesenteret (linken er dessverre ikke lenger tilgjengelig).

"Bruksanvisningsboka"

På nettstedene <http://www.internetportal.ru/cgi-bin/go.cgi?> og <http://www.zamuzh.com> kan man få kjøpt en bok som kalles "*Bruksanvisningsboka: - 101 råd for å gifte seg med en mann fra utlandet*".

Noen utdrag fra boka med etterfølgende norsk oversettelse (kommentarer i parantes):

- Выйти замуж за иностранца сегодня не просто, а очень просто. Надо просто делать все по-правильному. У вас перед глазами написанное человеческим языком руководство, как надо действовать, чтобы получилось как лучше, а не как всегда.

"Å gifte seg med en mann fra utlandet er ikke lett, men veldig lett. Man må bare gjøre alt riktig. Dine øyne skuer nå en bruksanvisning skrevet med lettfattelig språk, hva man skal gjøre for at alt skal gå bra."

- Общими для "невест по каталогу" качествами, привлекающими мужчин, являются терпимость и особая важность семьи в жизни женщины. Это то, что отличает нас от наших западных сестер. Именно на этом и надо акцентировать внимание, описывая себя. Разумеется, мужчины всегда остаются мужчинами - в первую очередь они обращают внимание на внешность, но истинная причина их внимания к русским женщинам - их душевные качества.

"Felles kvaliteter for "katalogbruder" som tiltrekker menn, er tålmodighet og familiens viktighet i kvinners liv. Det er dette som gjør oss annerledes enn våre vestlige søstre. Nettopp dette må vektlegges når du beskriver deg selv. Menn er selvsagt alltid menn, og legger merke til utseende, men den virkelige årsaken til deres oppmerksomhet til russiske kvinner er deres åndelige kvaliteter."

(Russiske kvinner ser ikke vestlige menn som spesielt sexfikserte, men menn som søker etter et tradisjonelt familiemønster, i kontrast til enkelte pressgruppers oppfatning av norske menn her hjemme i Norge).

- Русские девушки являются безусловными лидерами рынка "заказных невест": прежде всего, они белые. Следующее немаловажное качество - большинство из них имеют хорошее образование, что на Западе ценится намного больше, чем в России.

"Russiske kvinner er suverene ledere på markedet for "bestillingsbruder": Først og fremst fordi de er hvite. Men også det neste er viktig - flesteparten av dem har god utdannelse, hvilket verdsettes mye mer i Vesten enn i Russland."

(Legg merke til at de omtaler seg selv som "bestillings-/katalogbruder")

- Согласно моему опыту, наибольший интерес у мужчин вызывают женщины, которые умны и интеллектуально развиты, способны на глубокие чувства и ищут в браке равноправного партнерства, а не подчинения. Такие женщины на Западе на вес золота, и конкуренция за их внимание высока.

"I følge min erfaring tiltrekkes menns oppmerksomhet mest av kvinner som er kloke og i stand til å vise dype følelser og søker en jevnbyrdig partner i ekteskapet, ikke underkastelse. Slike kvinner er verdt sin vekt i gull i Vesten, og konkurransen om dem er veldig stor."

(En noe annerledes oppfatning av menn fra vesten enn det som norske menn fremstilles som av radikale pressgrupper i Norge)

Det er således grunn til å beklage at norske menns behov for beskyttelse mot en del av disse utenlandske kvinnenenes hensikter, ikke er tatt opp som noe tema i NOU2004: 20.

"Erfaring viser at noen kvinner i disse tilfellene blir ofre for alvorlig mishandling og kynisk utnyttelse. I enkelte tilfeller kan det være så klare holdepunkter for at kvinnen vil komme i en farlig eller krenkende situasjon gjennom å etablere et samliv med en bestemt mann i Norge, at det kan oppfattes som støtende at myndighetene innvilger opphold eller unnlater å gi opplysninger om forhold man er kjent med" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

FMO fastholder: Det finnes ikke faglig dekning for påstanden om at "erfaring viser". Det antas at Utvalget her sikter til krisesentrenes egne statistikker som er utarbeidet på bakgrunn av beboeren (kvinnen), som fyller ut et skjema. Referansepersonen blir aldri kontaktet for innhenting av komparative opplysninger. FMO kan dokumentere at enkelte krisesentre definerer "mishandling" og "overgrep" med så diffuse og intetsigende uttrykk som blant annet "sak om barnefordeling", "latterliggjøring", "gir dårlig samvittighet". (Se for eksempel nettsiden til Aust-Agder krisesenter for kvinner, www.krisesenteret.no, der "voldtekt/sekstelt overgrep" bl.a. er definert som "ser på kvinnen som sexobjekt" og "psykisk vold" er definert som bl.a. "må be om penger".) Mishandlingsbegrepet er så til de grader blitt misbrukt i norske feministisk-orienterte kretser de siste årene, at dets innhold nærmer seg alt og ingenting.

"Særlig klart kan dette være i de tilfeller hvor man er kjent med at referansepersonen også tidligere ved gjentatte anledninger har "hentet" ektefeller fra utlandet som han har utsatt for grov vold og mishandling, eller dersom referansepersonen er dømt for tilfeller av pedofile overgrep og søkeren har særkullsbarn" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s.231)

Hva gjelder første ledd fremholder FMO at det i dagens samfunn verken er straffbart, "støtende" eller grunnlagsgivende for inngrep fra myndighetene, at en person har vært gift flere ganger. Det mangler også en forklaring på hvilken informasjon man skal legge til grunn for å si "som han har utsatt for grov vold og mishandling".

Det eneste juridisk akseptable grunnlag for at norske myndigheter skal kunne si at noen er utsatt for straffbare handlinger, er at vedkommende norske referanseperson – mann eller kvinne – er domfelt for slike forhold. Vanlig politianmeldelse eller påstander

fremsatt ved krisesentre kan ikke på noen måte legges til grunn for å nekte en utenlandsk person (kvinne eller mann) oppholdstillatelse med henblikk på ekteskap med norsk referanseperson. Verken en politianmeldelse eller såkalte bekreftelser fra krisesentrene er bevis for at et straffbart forhold foreligger. Igjen må FMO minne om at en slik praksis vil være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen og FNs menneskerettighetskonvensjon.

“Det er imidlertid ikke bare i forhold til situasjoner med fare for vold og seksuelle overgrep at det kan være ønskelig å gi myndighetene en friere rolle. Det vil også kunne forekomme andre typer krenkelser som myndighetene ikke bør være forhindret fra å beskytte mot. For eksempel forekommer det tilfeller hvor en referanseperson med korte mellomrom har hatt et ekteskapsforhold til flere utenlandske kvinner som har fått opphold i Norge” (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

Hvilke andre typer krenkelser er det utvalget her sikter til? Som nevnt i punktet over kan det neppe påstås å være mer “støtende” at en person har vært gift flere ganger, enn for eksempel at homofile par får lov til å adoptere barn.

“Dersom historien viser at disse tidligere ekteskapene er inngått etter kortvarig bekjentskap og at de har endt med tidlig oppløsning, kan det i enkelte tilfeller danne seg et bilde av at referansepersonen driver en kynisk utnyttelse av den maktposisjon vedkommende har som referanseperson. Ut fra en totalvurdering vil det i enkelte slike tilfeller kunne fremstå som støtende dersom myndighetene skal være tvunget til å bidra til en fortsatt utnyttelse av stadig nye kvinner”. (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

FMOs erfaringer hva gjelder utenlandske kvinner i forhold til norsk mann eller utenlandsk mann bosatt i Norge, er mange menn utsatt for falske anklager om vold, voldtekt, mishandling og andre overgrep i anledning at kvinnen har forsøkt å oppnå opphold på selvstendig grunnlag etter mishandlingsbestemmelsen (Utlendingsforskriften § 37, 6. ledd), eller i forbindelse med andre motiver. Mange kvinner, spesielt fra Øst-Europa, har også giftet seg med flere norske menn etter hverandre for å vedlikeholde sin oppholdstillatelse. Krisetelefonen for menn (KFM) har tidligere opplyst for media (bl.a. i [Samfunnsmagasinet](#) 21. oktober, 2003) om en annen situasjon enn den Utvalget legger til grunn. De sier blant annet:

“– Flere av dem som ringer oss, forteller om kvinner som beskylder dem for vold, og derfor tar med seg barna til et krisesenter. Mennene blir fortvilte, bringes ofte ut av balanse, og føler seg i et slags tomrom. De hører ingenting fra politiet da det ikke foreligger politianmeldelser, og de får ingen anledning til å forsvare seg, men føler seg uten rettsvern overheadet. For disse mennene oppleves situasjonen helt umulig, barna blir kidnappet nærmest som ledd i en strategi. Konflikten om barna føles som psykisk vold hvor de står uten hjelpemidler og er helt rådløse.”

Den situasjon som KFM her beskriver sammenfaller helt med FMOs erfaringer. Misbruk av krisesentrene for å posisjonere seg i kampen om hvor barna skal bo er velkjent, og en gjenganger i de henvendelser FMO har mottatt.

KFM sier videre i forbindelse med østeuropeiske kvinner som gifter seg med norske menn:

“– Mange av disse kvinnene utnytter godtroende menn med penger. Et fellestrekk ved mennene er at de er eldre, ligner på hverandre, og at de ikke vært gift før. Det er lett å se at de kan komme i en slags offerposisjon, og derfor risikerer å bli utnyttet, men også trakassert og mobbet. Mange av dem beskriver voldelig adferd hos kvinnene, forteller Hjulstad og Mathisen.”

FMO finner det rart at Utvalget mener at "kortvarig bekjentskap" med utenlandske kvinner som ender med "tidlig oppløsning" kan "danne et bilde" av "kynisk utnyttelse". Det kan like godt være at dette "danner et bilde" av en mann som er uheldig med valg av livsledsager og derfor velger å skille seg, kanskje pga. store kulturforskjeller. Alternativt kunne man for eksempel med like stor (eller liten) autoritet hevde at flere "ekteskap med utelukkende norske kvinner", skulle indikere en "rasistisk holdning" eller "uvilje til å vurdere kvinner av utenlandsk herkomst som aktuell ektefelle". Igjen er Utvalgets vurderinger helt klart tendensiøse, og det fremlegges overhodet ingen dokumentasjon på det man påstår eller vises til annen referanse.

"Tilsvarende vil situasjonen i enkelte tilfeller kunne være dersom det er kjent at referansepersonen tidligere har hatt ektefeller som har blitt drevet ut i prostitusjon, selv om det ikke er mulig å konstatere noen direkte bruk av vold eller annen mishandling" (NOU2004:20 – Ny utlendingslov, s. 231)

Man må også bare undres hvordan Utvalget kan vite at "det er kjent" at ektefellen er "drevet ut i prostitusjon", når det i neste bisetning bekreftes at "det ikke er mulig å konstatere noen direkte bruk av vold eller annen mishandling". For å klargjøre hva Utvalget egentlig sier, tillater FMO seg å reformulere kjernen i ovenstående sitat: "Det er kjent, men ikke mulig å konstatere." FMO ber Utvalget stille seg følgende spørsmål:

- Hvordan kan det være kjent, når det ikke er mulig å konstatere?

FMO kjenner ikke til hvilke tilfeller der det har vært en norsk mann som har "drevet ektefellen ut i prostitusjon", og det må igjen bemerkes at ingen dokumentasjon på påstanden fremlegges av Utvalget. Det er ikke bare uriktig, men direkte krenkende overfor norske menn å komme med slike udokumenterte, ensidige påstander som dette.

FMO kjenner derimot til enkelttilfeller der menn etter giftermål har funnet ut at ektefellene tidligere har vært prostituerte, noe som kan tenkes å ha ført dem til Norge på grunn av de (dårlige) økonomiske forhold i hjemlandet.

"Det er grunn til å understreke at konsekvensen av at man eventuelt avslår en søknad under henvisning til behovet for å beskytte søkeren, ikke uten videre er at partene forhindres fra å etablere et samliv. I mange tilfeller vil det være fullt mulig for partene å etablere et samliv i søkerens hjemland". (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 231)

FMO ser ikke at motivet kan være å beskytte søkeren, hvis man samtidig mener at det er et alternativt tilbud å inngå ekteskap i kvinnens hjemland. FMO ser ikke dette som annet enn å forsøke å vanskeliggjøre etableringen av et familieliv mellom norske menn og utenlandske kvinner.

"Det finnes ingen opplysninger som gjør det mulig å trekke noen sikre konklusjoner om det faktiske omfanget av den typen tilfeller som her drøftes. I forhold til vurderingen av selve spørsmålet om hvorvidt det bør være en adgang for myndighetene til å avslå opphold i påregnelige mishandlings- og utnyttelsestilfellene, er det imidlertid etter utvalgets vurdering mindre relevant hvorvidt dette gjelder mange eller få saker pr. år". (NOU2004:20 – Ny utlendingslov, s. 232)

Her er FMO helt enig: Det finnes ingen opplysninger, ingen forskning ei heller noen etterprøvbare statistikk som antyder verken behov eller omfang av dette angivelige problemet. Dette bør igjen være et moment man må erkjenne, før man på bakgrunn av udokumenterte antagelser, påstander fra krisesentrene eller antall tidligere inngåtte ekteskap, skal gripe inn i privatlivets fred for å forhindre en familieetablering mellom mann og kvinne – uten å ha noen som helst dekning for verken "behov" eller "risiko for søkeren".

"Når det gjelder alvorret ved de tidligere straffbare forhold som er knyttet til referansepersonen, bemerkes at det ikke kan stilles noe absolutt krav om at vedkommende faktisk er straffet for forholdet. For at opplysninger om tidligere straffbare forhold skal kunne legges til grunn, vil det imidlertid av bevismessige grunner normalt være en forutsetning at en straffreaksjon er ilagt. Det kan likevel forekomme helt spesielle tilfeller hvor man for eksempel har kunnskap om at referansepersonen har hatt flere tidligere ektefeller som alle har levert anmeldelser og/eller oppsøkt krisesentre, og hvor de samlede opplysninger må anses som et tilstrekkelig bevismateriale for at det foreligger en risiko for overgrep mot søkeren". (NOU2004:20 – Ny utlendingslov, s. 233)

FMO tillater seg på bakgrunn av den første setningen i dette avsnittet, å stille spørsmålet:

- Hvordan kan man vite noe om at det foreligger et straffbart forhold, når vedkommende ikke er straffet for dette angivelige forholdet?

FMO mener at det må være et absolutt krav om at det er et straffbart forhold som er pådømt av domsstolene og er rettskraftig, før man i det hele tatt kan "vurdere" om hvorvidt dette i ettertid utgjør noen risiko for søkeren. FMO kan ikke se hvordan myndighetene ellers skal kunne mene at det foreligger noen risiko i slike saker. At flere kvinner har innlevert anmeldelse er ikke en dom. At flere kvinner har benyttet seg av private tjenestetilbud som krisesentrene, er ikke på noen måte en sannsynliggjøring at mannen har vært voldelig eller mishandlet kvinnen på annen måte. Tvert om – vår erfaring er at krisesentrene aktivt medvirker og agiterer slik at falske anmeldelser fremmes for å posisjonere seg i barnefordelingsaker, og tidligere også for å få oppholdstillatelse i Norge, slik mishandlingsbestemmelsen i Utlendingsforskriften § 37 garanterte ved sin ordlyd og som forslaget til ny § 64 2. a) også antyder.

Dersom utvalget mener at en bekreftelse fra et krisesenter skal kunne regnes som "tilstrekkelig bevismateriale", vil det være i strid med likestillingslovens del om forskjellsbehandling mellom kjønnene å ikke innhente komparative opplysninger fra FMO og for eksempel Foreningen 2 Foreldre (F2F) og Krisetelefonen for menn (KFM) om kvinner som har fremmet falske anklager eller for eksempel har krenket menn på forskjellige måter, i saker der kvinne bosatt i Norge er referanseperson og søkeren en utenlandsk mann.

"For det andre er det ikke naturlig å pålegge forvaltningen noen plikt til å undersøke referansepersonens vandel. Ut fra formålet vil det for eksempel kunne være god grunn til å unnlate å foreta slik kontroll dersom referansepersonen er en kvinne" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 235)

Vi kan her ikke se hvilken "god grunn" dette skal være fordi referansepersonen er en kvinne. Den eneste "gode grunnen" til dette, måtte være dersom man hadde en garanti for at det ikke finnes voldelige kvinner i Norge. Som kjent er det ikke slik.

FMO tillater seg å nevne et meget omtalt tilfelle i Alta, der russiske Jelizaveta Sytnik ble dømt til 12 års fengsel for et særdeles brutalt øksedrap på sin norske ektemann, Henry Simonsen. (Se for eksempel: <http://www.vg.no/pub/vgart.hbs?artid=206644>) Dette eksempelet alene burde være nok til at Utvalget også vurderte hvordan man skal fremskaffe informasjon om utenlandske (og norske) kvinner, for evt. å hindre at norske menn havner i samlivsforhold med voldelige kvinner.

Utvalget viser igjen sin tendensiøse og kjønnsdiskriminerende holdning, ved at det legges til grunn at det bare er menn som kan utøve vold, og bare kvinner som har behov for beskyttelse.

"Utlendingsdirektoratet vil ha behov for en bredere beskrivelse av hva som forholdene gjelder. Det vil også kunne være behov for å formidle opplysning om annet enn forhold referansepersonen er straffet for. Dersom vedkommende for eksempel er ilagt besøksforbud el., vil også dette være relevant" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 236)

Ordningen med besøksforbud er ingen "nesten skyldig" dom. Hvorvidt det utstedes besøksforbud eller ikke avhenger helt av den enkelte politijurist syn på saken hos påtalemyndigheten. Det er ikke noe krav at straffbart forhold har funnet sted, eller for den saks skyld på noen måte sannsynliggjort at straffbart forhold kan skje.

Besøksforbud er etter FMOs erfaringer ett av mange virkemidler som ofte brukes for å forhindre kontakt mellom far og barn ved samlivsbrudd/barnefordeling, der mor har forlangt at politiet utsteder dette. Det er også FMOs erfaring at de fleste besøksforbud som ilegges ifm. samlivsbrudd, blir opphevet av retten i ettertid. Dette er i alle rettsstater bevis nok på at det gjeldende besøksforbudet ble utstedt på sviktende grunnlag, og derfor slett ikke bevis på at noe straffbart har foregått. Det er videre vårt inntrykk at terskelen for å utferdige et besøksforbud ligger svært lavt.

Dersom en anmeldelse om overgrep framsatt av en kvinne mot en mann skal kunne brukes som "bevis" på at det foreligger et straffbart forhold, må det jo tilsvarende anses som et "bevis" på at det foreligger et straffbart forhold på kvinnens side, dersom en mann inngir en anmeldelse for falske anklager.

Igjen: Utvalget synes å ønske å flytte bevisførselen i saker med påstander om overgrep ut av rettsalen og ned på et nivå der en politijurist ensidig uten rettslig behandling avgjør skyldspørsmålet etter konsultasjon med bare den ene parten i en konfliktsituasjon, eller til forvaltningen som for eksempel UDI. En slik praksis vil bryte med menns elementære menneskerettigheter nedfelt i FNs menneskerettighetskonvensjon og Den europeiske menneskerettskonvensjonen.

"Etter utvalgets vurdering vil det ikke innebære noe uforholdsmessig integritetsinngrep at det utferdiges en uttalelse fra politiet dersom politiet som forvaltningsmyndighet finner at det ut fra registrerte vandelsopplysninger om referansepersonen er grunn til det" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 237)

FMO påpeker igjen at det er mangelfullt utredet hvilke konkrete opplysninger som skal legges til grunn.

Det er en betydelig forskjell på å inngå ekteskap – en rett som for øvrig er beskyttet av Den europeiske menneskerettskonvensjonen – og for eksempel å få politiet til å foreta en skikkethetsvurdering for å inneha skytevåpen.

"Utvalget har vurdert de personvern hensyn som melder seg i forhold til at søkeren vil få kunnskap om personsensitive opplysninger vedrørende referansepersonen dersom forvaltningslovens alminnelige regler gis anvendelse. Man har i denne sammenheng også sett hen til at de aktuelle opplysningene kan omfatte forhold som referansepersonen selv bestrider og som ikke er fastslått gjennom for eksempel forhold som refererer seg til anklager fra tidligere ektefeller om mishandling mv.

Utvalget har vurdert dette opp mot hensynet til søkerens interesse i å få kunnskap om de forhold som eventuelt leder til at opphold nektes. For utvalget fremstår det klart at resultatet av en slik avveining må være at de personvern hensyn som gjør seg gjeldende i forhold til referansepersonen må vike. Det er også andre forhold som kan anføres til støtte for dette" (NOU2004: 20 – Ny utlendingslov, s. 237)

Det er for FMO påfallende hvor inkonsekvent og selvmotsigende Utvalget her resonerer. Først sier Utvalget at hensynet til referansepersonens personvern mot utlevering av "personensitive opplysninger" må veies opp mot søkerens interesse i å få kunnskap om forhold som refererer seg til begrunnelse for å nekte opphold. Derne st sier utvalget at disse "personensitive forhold" er "for eksempel forhold som refererer seg til anklager fra tidligere ektefeller om mishandling mv".

Utvalget sier her i klartekst at en manns krav på beskyttelse mot å bli krenket ved at det utleveres uriktige opplysninger om ham, skal vike for en kvinnes rett til å fremsette anklager som ikke kan dokumenteres, og som mannen ikke skal gis anledning til å forvare seg mot eller føre motbevis for.

FMO ser det som helt opplagt at dette strider mot så vel norsk lov som Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens og FNs menneskerettigheters krav til en "rettferdig rettergang" – selv om dette er et "forvaltningsvedtak".

f) Nye §§ 95 og 96: Åpenbare krenkelser av EMK

FMO ser disse lovforslagene i lys av hva vi tidligere har redegjort for. Det må imidlertid bemerkes at å kreve vandelsattest for å få lov til å gifte seg utvilsomt er en klar krenkelse av Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 8. En selvfølgelig konsekvens av dette at §§ 95 og 96 ikke skal innføres.

4. Oppsummering og konklusjon

Den europeiske menneskerettskonvensjonen av 4. november 1950 (EMK) inneholder en bestemmelse om rett til respekt for privat- og familielivet i EMK artikkel 8, som lyder:

"1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.

2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte mot helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter."

FMO kan ikke se på noe punkt at de forhold som utvalget påberoper seg som behov for en lovendring, eller de omstendigheter som påberopes som kriterier for å gripe inn mellom norsk mann og utenlandsk kvinne, så vel som forslaget om å forskjellsbehandle kvinner og menn, ikke er gjennomgående krenkelser av EMK og følgelig lovforslag i strid med menneskerettighetenes krav til en "rettferdig rettergang" (ved at utvalget gjennom forvaltningsvedtak vil gi UDI en uforholdsmessig stor makt til å regulere enkeltmenneskers rett til ekteskap, ved å overføre ansvaret fra domstolene til en forvaltning som i hovedtrekk legger opp til å systematisere sladder fra krisesentrene), ved uten saklig grunn krenke retten til privatliv og til å inngå ekteskap, og menneskerettighetenes forbud mot slik forskjellsbehandling mellom mann og kvinne.

Vi viser til Klagenemnda for likestilling sitt vedtak 2. november 2004, som er relevant i anledning dette nye lovforslaget – nemlig om *saklige* og *akseptable* grunner.

Dersom lovforslaget mot formodning skulle føre til en situasjon der UDI eller en evt. annen institusjon skal kunne samle inn opplysninger fra politi (anmeldelser), krisesentre (påstander) og folkeregister (antall ekteskap) som grunnlag for et

dataregister over angivelig mannlige overgripere, vil FMO føle det naturlig å søke Datatilsynet om tillatelse til å føre et tilsvarende register over kvinner som har fremmet falske anklager eller praktisert samværssabotasje mot menn i Norge. Dette vil selvsagt utelukkende grunnlegges på opplysninger fra norske og utenlandske menn i Norge, uten innhenting av komparativ informasjon fra de kvinner som mener seg utsatt for overgrep, tilsvarende dagens praksis. FMO har alt et omfattende informasjonsgrunnlag for et slik register klart.